

BETON

KULTURNO PROPAGANDNI KOMPLET BR. 201, GOD. XIII, BEOGRAD, UTORAK, 20. NOVEMBAR 2018.

Redakcija: Miloš Živanović, Saša Ćirić; Font Mechanical: Marko Milanković; E-mail: beton@danas.rs, redakcija@elektrobeton.net; www.elektrobeton.net; Sledeći broj izlazi 18. decembra 2018.

MIXER

Piše: Saša Ćirić

NACIJA SE STVARA POSLE RATA

Stranac pre *Stranca*, turski pre „alžirskog“ (prvi iz 1932. godine, drugi nastao 1942). Autor prvog je turski pisac Jakub Kadri Karaosmanoglu, koji je „pretekao“ Kamija. *Yaban*, što je prevedeno kao *Tuđinac*, 2016. (Avdija Salković) isto kao i 1953. (Teofanija Trivunac). Karaosmanogluov roman je politički roman par excellance. Specifičnost pozicije njegovog naratora jeste u tome što se nalazi, naizgled, nasuprot svih. On je (po obrazovanju) zapadnjak protiv Zapada: politički i vojno, ali u natruhamu i špenglerovski: protiv duha Zapada. Dete je prestonog Istanbula koje kao osakaćeni oficir odlazi da živi u nedodiju anadolskog sela i turski intelektualac koji kao figura stoji nasuprot anadolskog seljaka.

POVRATAK DON KIHOTA U STADO

Ne čudi što se narator Ahmed u nekoliko navrata poredi sa Don Kihotom, tumačeći ovaj Servantesov lik ne kao viteza čija je sposobnost rasuđivanja, pa i percepcije, „destabilizovana“, već kao figuru entuzijaste ili sanjara koji svoj ideal (bilo idealne drage, kao u viteškim romanima, bilo ispravljanja nepravdi), stavlja iznad njemu nevesele stvarnosti u kojoj živi, toliko da mu svet projektovanih ideala postaje jedini koji vidi oko sebe. Iako se takvo tumačenje lika Don Kihota ozbiljno ne slaže sa Servantesovim tekstom, ono ima svoju dugu tradiciju i na neki bizaran način postalo je preovlađujuće, tako da se lik post-viteške blune, koja dela iz najboljih uverenja a čini sve same ludosti, tumači kao tragička figura savršenog idealiste. Tu se perspektiva samog lika uzima kao ona koja ga navodno suštinski određuje – vitez tužnog lika koji luta svetom, ispravlja nepravde ne očekujući slavu ili materijalnu nagradu, u potrazi za svojom idealnom dragom. Opet, entuzijizam koji pominje Karaosmanogluov narator Ahmed, a koji

anadolski seljaci bagatelišu, jeste dvojak: to je entuzijizam turskog patriote ili nacionaliste (namerno postavljam ovo dvoјstvo koje ima sučeljenu konotaciju), kao i entuzijizam uopšte, oduševljenost čoveka za stvari koje nadilaze njegov privatni interes ili uskogrudo postavljene životne ciljeve.

Ahmed kao turski intelektualac pominje da je trebalo da se „u potpunosti stopi“ sa seljcima, uvidevši da je ostao „poput kapljice maslinovog ulja u čanku punom vode“. „Niti se stapam, niti se mogu spustiti na dno. Izgleda da nas zbog toga nazivaju kremom društva“, u satiričkom je maniru zaključio narator, kome su takvi satirički ekskursi sasvim strani. Zanimljivo da i znatno kasnije, kada konstatuje da je „samoća bol koji ne popušta“, Ahmed sebe vidi kao žalosno stvorenje jer čoveka vidi kao „životinju jednog stada“, koje kad se odvoji od stada, „postaje jedno jadno, uplašeno i kolebljivo stvorenje“. Pa poentira: „Osim povratka u stado, ništa drugo ga ne može utešiti“.

Iako i ovaj iskaz, poput onog s početka o čoveku i civilizaciji, možemo uzeti kao ilustraciju ili posledicu stanja radikalne usamljenosti u kojoj se nalazi biće koje misli, ovaj iskaz nadilazi tu

Biti deo stada koje kritikuje označava konačan poraz intelektualca kao slobodne i nezavisne ličnosti. Smisao poraza nije samo u tome da saveti jednog intelektualca neće imati svrhu ako nisu nikome upućeni, već da se spokoj nalazi samo unutar stada, gde kritičar stada mora makar delimično postati ono što je do juče, van stada, kritikovao. Ta aporija postavljena je kod Karaosmanoglua isključivo: ili – ili. Ili si slobodan i nesrećan, ili si srećan i deo krda.

Ipak, Ahmed čini da krdo postane deo njega a akcelerator za taj probražaj je, naravno, rat i stradanje seoskog stanovništva u Anadoliji od Grka. Sledi veći pasus koji je gotovo poetski intoniran kao neka himna samoprekora koju za bludeli turski intelektualac izriče samom sebi, kao opomenu i kao podsetnik „šta da se radi“:

„Anadolski narod imao je dušu, ti nisi mogao u nju da prodreš. Imao je glavu, nisi je mogao prosvjetliti. Imao je tijelo, nisi ga mogao hraniti. Imao je zemlju na kojoj je živio, nisi mogao njome upravljati. Ostavio si ga u ruke životinjskih osjećanja, neznanja i siromaštva. Između tvrde zemlje i suhog neba niknuo je kao korov. A sad dolaziš s kosom u ruci da žanješ! Šta si to posadio,

MIXER

Saša Ćirić:

Nacija se stvara posle rata

ŠTRAFTA

Igor Đorđević:

Od klevke pa do groba
najlepše je zlatno doba

VREME SMRTI I RAZONODE

Andrej Nikolaidis:

Ono što je veliko

Vladimir Milojković:

Ćitostatici

Reaktor današnjice

Ekstremno pakovanje

BLOK BR. V

Radovan Popović / StudioStrip:

Bolje pat nego mat

Narator kao intelektualac jeste imao volje da utiče na seljake i menja nabolje njihov život, ali mu to nije bilo omogućeno. Ipak, ovaj je pasus s kraja romana bitan jer označava suštinski promenu poziciju Karaosmanogluovog naratora. Narator nije više tuđinac seljaka,

već neka vrsta njihovog zaštitnika i skrbnika. On se obznanio kao pali prosvetitelj, neuspeh ga, međutim, nije pokolebao da nastavi svoju prosvetiteljsku misiju. U istom duhu stoji i kasniji citat gde s punim razumevanjem narator Ahmed govori o seoskom mentalitetu: „Šta u ime ljubavi, milosrđa i ljudskosti možemo očekivati od ovih jadnih ljudi? Neplodnost ovog podneblja osušila je njihove duše. Ova pustoš i samoća podučile su ih strašnom egoizmu. Zbog toga se svaki od njih u svojem domu preobratio u po jednog dabra.“ (174) Kraj romana *Tuđinac* naratoru donosi priliku da se emocionalno stopi s kolektivom, za čim je toliko žudeo. Početna radikalna kritika preobratila se u razumevanje. To ne znači da je narator prihvatio logiku i estetiku krda. To znači da im se približio u

svom duhu, iznutra. Sa te, izmenjene pozicije narator ispisuje zadatak koji ostavlja novim pokoljenjima turskih intelektualaca i političara, da ne kažemo turskim inženjerima ljudskih (ili seoskih) duša. Jer, kako narator sa žaljenjem konstatuje da naroda „još nema i njega će iznova trebati graditi“, jer postoje samo ljudi kojima je pripadnost islamu jedina identifikaciona odrednica.

UZDIZANJE PALIH DABROVA

Kao primere muslimana koji treba da se preobrazu u Turke narator eksplicitno pominje i na-

→ Fotografije u broju: Radovi neodržane izložbe Boris Burić, Nenad Racković – Kralj ničega ←

U pripremi: CZKD, decembar 2018., „0 ćutanju i posledicama“ – razgovor o cenzuri, uskoro više na www.czkd.org

situaciju i zadržava izvjesnu autonomiju. To je jedan melanholičan stav koji je izražen kao težnja da se bude prihvaćen kao deo kolektiva, ma koliko taj kolektiv bio nesavršen, odnosno ma koliko zasluživao najoštriju kritiku. Kada kažem težnja, mislim na projekciju nade ili na jedno očekivanje koje empirijsko iskustvo ne mora da potvrdi ali koje ostaje jedna misao vodilja, ili pre želja-vodilja, koja se na kraju može raspliniti pred očima onog koji želi kao puka iluzija.

pa da požanješ? Ovu koprivu, ovo suho trnje? Naravno da će ti se zabiti u noge. Eto, cijelo ti tijelo krvvari i ti od bola mrštiš lice. Od bijesa stežeš pesnice. Ovo što ti nanosi bol, jeste tvoje djelo, tvoje djelo.“ (104)

U samokritičkom zanosu Ahmed prihvata krivicu za sve što je inače kritikovao kod seljaka, za zaostalost i siromaštvo. Krivica je rezervisana za intelektualca zato što je njegov prosvetiteljski poduhvat propao. Opet logika naratora nije valjana.

silnog otimača tuđe imovine Salih-agu i pore-mećenog Sulejmana i sve one koje je metaforič-no opisao kao dabrove. Da li će se u tom pretva-ranju muslimana u Turke promeniti i lični karak-ter ovih pojedinaca, ono što je u njima moralno neprihvatljivo i psihološki nestabilno? Ovo je tek retoričko pitanje. Razume se da pretvaranje verskog u nacionalni identitet, ili prevazilaže-nje verskog identiteta nacionalnim, neće ništa promeniti ni moralno ni psihološki u životima pojedinaca.

Naratorova poenta o zadatku „pravljenja naro-da“, koji tek treba obaviti, dolazi posle razgova-ra naratora sa bivšim narednikom Bakrom u ko-me mu kao njegov nekadašnji oficir objašnjava koncept državne celovitosti zemlje, odnosno za-što treba osloboditi sve gradove na koje Turska polaže pravo: „i Dijarbakir, i Izmir, i Samsun i Si-vas“. Ako razvijemo naratorovu misao od kraja, ona bi mogla da glasi: tek kad se napravi narod, kad ukupno stanovništvo Turske postane sasta-vljeno od nacionalno samosvesnih Turaka, tek će im onda svi gradovi u zemlji, i oni koji su stoti-nama kilometara daleko, za koje možda nisu ni čuli, ili ne bi čuli da nema štampe ili učenih lju-di, postati važni kao da sami u njima žive. I tek onda će biti spremni da ih bez mnogo kolebanja brane od bilo kog neprijatelja. Ili od onog koga državna vlast proglasi za neprijatelja. Pravljenje naroda, dakle, ovde ima primarno odbrambeni ili vojni cilj. Moderne nacionalne države u dva-desetom veku su tu misiju – prepravljanja gra-dana u pripadnike nacije – uspešno sprovele u delo, toliko da se najosetljiviji među nacionalno osvešćenima agresivno roguše ne samo zbog gradova koji se nalaze unutar granica države, već i zbog onih koji su nekada, tokom istorije, bili u njenom sastavu ali sada više nisu. I, raz-me se, spremni su odmah da se angažuju, ako treba i krv da proliju zbog toga – da bi se „odbra-nilo naše“ ili da bi se „ispravila“, istorijska ne-pravda“. Verovatno bi i Karaosmanogluov narator danas bio zadovoljan takvim stanjem u sva-koj nacionalnoj državi.

ŠTRAFTA

Piše: Igor Đorđević

OD KOLEVKE PA DO GROBA NAJLEPŠE JE ZLATNO DOBA

Domaći strip u borbi protiv Novog svetskog poretka

- Došlo je zlatno doba. Zla nestalo sa naših ulica. Gradovi i sela rastu i razvijaju se. Sve šljašti. Sa ogromnim osmehom uslužni robovi dočekuju gomile turista. Srećni ljudi pevaju po ulicama boljem životu i veličaju velikane koji napretku doprinose. Velikani su neumorni u slavljenju „svojih“ uspeha iskazanih u procentima i promilima. Razvoj je vidljiv i nezustavljiv. Sadašnjost je opisana u svim medijima. Unisono. Jednolični glas obavesta-va nas o uspehu i zahteva da se tom uspehu divimo. Bez divlje-nja uspeh nije potpun. Nove su i nove potvrde na svim poljima da je Srbija istinski pred-vodnik slobodnog sveta i istinski motor sveobuhvatnog razvoja. Poslušnici se dive gospodarima, gospodari ponižavaju poslušni-ke i sve se to odvija iznova i iznova. Pritom, opet, zahteva se sa najvišeg mesta da se nađe uporište u istoriji i umetnosti. Stvo-riti tradiciju koja odgovara trenutku i žudnji vladajućih, to je po-sao koji se mora obaviti i obavlja se već nekoliko godina.
- Završen je još jedan Sajam knjiga. Manifestacija kao manifesta-cija, potvrdila je ko gospodari, ko je preuzeo sve resurse i razgo-rapadio se. Nema nijednog zakutka koji neće zagaditi. Ali neka je tako, zaslužili smo sve što nam se događa, jer nismo bili dovolj-

no hrabri da se suočimo sa nacionalističkom nemani kad smo to mogli. Sad treba da trpimo. Na pomenutom sajmu primetna je hiperinflacija svakojakih štampotina koje se bave našom bliskom i daljom prošlošću. Ma-hom se tu govori o narodu stradalniku, o čojstvu i junaštvu kao jedinom iskazivanju narodnog bića, o zmaj-junacima koji su ho-dili zemljom, vitalli mačevima i branili nevini srpski narod od svetskih zavera i od podvala preišpoljnih bitangi koje su zeleez da oduzmu srpsku nevinost i odnesu je ko zna gde. Tome treba pridodati epsku žudnju za imitacijom svih svetskih prosedea ep-ske fantastike. Oni su prerađeni za domaće likove u domaćem ambijentu, u našem izmaštanom prostoru. Naravno da treba u sve naše sukobe uvesti i vampire, koji su naše gore list, i time po-kazati da su Srbi suvereni gospodari svetske vampirske baštine.

* Karaosmanogluov roman vidim kao „misionar-ski“, odnosno kao politički roman koji analizira-juci jednu epohu postavlja određene društvene ciljeve. Nije bez značaja što je Karaosmanoglu svoj roman objavio kada je postao deo kako bi se danas reklo vladajućeg establišmenta u novoj Turskoj, ali društvene pozicije koje zauzima pisac nisu od presudnog značaja za misionarski karak-ter njegovog političkog romana. Ruski roman 19. veka nas je naučio da se najlepše utopije, ne nu-žno i najprihvatljivije, osmišljavaju sa pozicija društvene margine. Poenta misionarske orijen-tacije jeste u implementiranju kolektivne per-spektive koja ide naporedo ili biva nadređena raskine njen brak sa Sulejmanom i ona sa ljubavi-mo bude proterana iz sela, ne čini se da juje to po-sebno pogodilo; naprotiv. Jedini koji ne može da se navikne na samački život bez Dženet je njen bivši muž Sulejman, koji kreće da je traži, provevši mese-ce u izbjavanju iz sela. Iako nekad imućan, u toj po-trazi prosjači i nakon neuspšne potrage vraća se natrag, ali znatno oštećen. Njegov potonji život sve-den je na život jurodivog. Uprkos ovoj drastičnoj sudbini izigranog muža i ostavljenog zaljubljenog, narator svoje reči o divljoj mački i otrovnoj zmiji ka-da je reč o Dženet neće ponoviti ili varirati. S druge strane, kada se sam narator, okružen te-škom usamljenošću, zaljubi u mladu devojku iz susjednog sela, Eminu, na jednom mestu će, opet u formi unutrašnjeg dijaloga, izneti svoju idealnu ponudu. Prvo bi je okupao, potom u og-njištu kuće spatio njenu staru odeću, onda bi joj sašio novu i lepu odeću, ali na način starinski, po ukusu „naših starih nana“, a potom: „I zabra-nio bih joj da govori. Samo bih joj dozvolio da se često smije i da pušta usklike kojima ispoljava svoje čuđenje, gnev, inat i koketeriju. Želio bih da mi ona sprema jelo, da brine o meni“. Viđu miline za jednu „obožavanu“ mladu: da bude kao dečja lutka ili nedoraslo dete (da je muž kupa i oblači), da čuti kao zalivena, da bu-de tek neka vrsta *squeaky toy* – da pištanjem „ozvuči“ i materijalizuje svoje emocije.

Karaosmanogluov roman vidim kao „misionar-ski“, odnosno kao politički roman koji analizira-juci jednu epohu postavlja određene društvene ciljeve. Nije bez značaja što je Karaosmanoglu svoj roman objavio kada je postao deo kako bi se danas reklo vladajućeg establišmenta u novoj Turskoj, ali društvene pozicije koje zauzima pisac nisu od presudnog značaja za misionarski karak-ter njegovog političkog romana. Ruski roman 19. veka nas je naučio da se najlepše utopije, ne nu-žno i najprihvatljivije, osmišljavaju sa pozicija društvene margine. Poenta misionarske orijen-tacije jeste u implementiranju kolektivne per-spektive koja ide naporedo ili biva nadređena onoj ličnoj ili egzistencijalnoj. I tu su romani Do-brice Ćosića opet zgodan primer za analogiju, posebno trilogija *Vreme smrti*. Nekako je preovla-dalo mišljenje, kada je reč o vrednosti ovakvih ro-mana, da upravo ta kolektivna perspektiva, ili istoriozofski i ideološki nanosi, umanjuju ili uki-daju njihovu književnu vrednost. Obično i jeste tako, i posebno je vidljivo kada tendencija sebi podredi inherentnu logiku romana. Međutim, u slučaju Karaosmanogluovog romana *Tudinac* tak-va tendencija nije u toj meri nametljiva, niti je eksplicitna. Zapravo ona je dobrim delom maski-rana pozicijom izuzetosti naratora i njegovim tragičnim krajem. S druge strane, unutar velikog narativa o stvaranju naroda moguće je prepozna-ti užu tematsku kružnicu, donekle autonomnu, o drami izolovanosti intelektualca koju on razreša-va odlukom da treba da se „stopi“ s kolektivom da bi ga eventualno menjao iznutra. U zbiru, Karaosmanoglu je napisao politički ro-man, ali tako da pruža mogućnost da se može či-tati kao individualna povest smeštena u turbu-lentna vremena, odnosno kao modernistički ro-man čiji esejistički pasaži predstavljaju osoben pogled otuđenog intelektualca. Drugim rečima, politički roman „sa alibijem“, u kome ono književ-no autonomno nadvladava ono politički hetero-nomno. Što nije „pogrešan“ pristup, već samo kratkovid ili dogmatski ■

VREME SMRTI I RAZONODE

Piše: Andrej Nikolaidis

ONO ŠTO JE VELIKO

Okrenula je ključ u bravi. Isto „klik“ čuje se i kada otključaš i kada zaključaš, kva-ka se jednako spusti kada je zatvoreno i kada je otvoreno, pomislila je dok je ula-zila u stan. Teško je reći razliku između onoga što te je zatočilo i onoga što te može osloboditi. Ne znaš dok ne gurneš vrata, pomislila je dok je prala ruke u ku-paonici. Susan neće iz škole za još barem dva sa-ta. Ima dovoljno vremena da im spremi li-jepu večeru. Voljela je da kuha. To je smirivalo. Ne i danas. Dok je rezala luk, dok je rendala mrkvu, dok je tucala meso, mislila je sa-mo na jedno: na jutrošnji razgovor.

* Sjednite, sjednite... Da, možete tu. Vi, pretpostavljam, znate zašto ste ovdje? Ne, bojim se. Dajte, Helen, molim vas...

Ne, zaista... Tako znači... Tako... Gledam vas, Helen, pa iako znam da izgled često vara, rekao bih da ste žena koja nije od mnogo riječi. Obično mi kažu da sam tiha. Vi ste povučena osoba? Mislim da jesam. To smo, vidite, mislili i mi. Vi? Da, mi. Mislili smo, još, i da niste glupa žena. Mislim da nisam. Uprkos svemu, to i dalje mislimo i mi. Ali još ne znam je li to za vas olakšavajuća ili otežavajuća okolnost... Htjeli ste nešto reći? Ne, ne... Tako znači... Pretpostavljam da sada zna-te zašto ste ovdje? Ne. Ovdje ste, Helen, zato što ste se, uprkos tome što smo mi mislili da ste pametna žena koja ne priča mnogo, ponašali kao neko ko to nije. Bojim se da ne razumijem. Čega se bojite? Koga se bojite? Ne bojim se. Nego se bojim da ne razumi-jem. To je samo fraza.

Onda jesam. Šta ste sestre Doe rekli? Ništa posebno. Uobičajen, svakodnevni razgovor. O djeci, školi, životnim stvari-ma. Pokušajte se sjetiti: možda ste joj rekli još nešto? Možda ste joj se na nešto požalili? Moguće. Ali se toga ne sjećam. Probajte se sjetiti, ipak? Ne sjećam se. Niste se požalili na svog pacijenta? Ne. Možda jesam. Uprkos svemu, to i dalje mislimo i mi. Ali još ne znam je li to za vas olakšavajuća ili otežavajuća okolnost... Htjeli ste nešto reći? Ne, ne... Tako znači... Pretpostavljam da sada zna-te zašto ste ovdje? Ne. Ovdje ste, Helen, zato što ste se, uprkos tome što smo mi mislili da ste pametna žena koja ne priča mnogo, ponašali kao neko ko to nije. Bojim se da ne razumijem. Čega se bojite? Koga se bojite? Ne bojim se. Nego se bojim da ne razumi-jem. To je samo fraza.

zle namjere. Ali kada bi vaše riječi do-spjele do nedobronamjernih ljudi, vaše namjere više ne bi bile bitne. Vaše riječi više ne bi bile vaše. Bile bi njihove. Bile bi oruđe u rukama ljudi koji ni nama ni vama ne misle dobro. To, siguran sam, ne biste željeli. Ne, naravno. Vidite: zato je ćutanje zlato. Od onoga što niste rekli ne može vas zaboljeti glava. Ni vas, ni nas. Razumijete? Razumijem. Ali i dalje ne znam šta sam pogrešno rekla. Ako vi ne znate, kako bih ja to mogao znati? Ne znam. Šalim se, Helen. Razumijem. Vidite, kada smo odlučili da brigu o nje-mu povjerimo vama mislili smo, biću iskren, da vam time činimo čast. Razumijem. Nismo mislili da će vam to tako teško pa-sti. Nismo mislili da ćete o tome govori-tri sestri Doe. Ili bilo kome. On je, ipak, teško bolestan čovjek. A vaš posao je bri-ga o bolesnima. Uz to, on je veliki čovjek.

Važnija od nelagodnosti koju vi možete osjetiti. Slažete se?
Da.
Zašto ste se onda požalili sestri Doe?
Samo sam rekla da...
Nema tu „samo“, Helen. Ono što vama izgleda kao „samo“ moglo bi biti „čak“, možda i „sve“. Razumijete?
Mislim da razumijem.
Ali ja i dalje ne razumijem čemu, onda, razgovor sa sestrom Doe.
Razumijem.
Naravno da razumijete. On je veliki čovjek. Ali on je i star i bolestan čovjek.
Vi ne znate kakve sve vulgarnosti on meni govori.
Mi to, naravno, znamo.
Ne znate šta mi je sve radio. Sve te gadosti iz njegovih usta. Njegove ruke...
I to, naravno, znamo. Znamo šta je radio svojim, naglasiću, starim i bolesnim rukama.
Znate da mi je govorio stvari koje me je stid da ponovim pred vama?
Ali vas ipak nije bilo stid da to povjerite sestri Doe?
Znate da me je više puta pljunuo?
Znamo.
Znate da se više puta namjerno pomokrio po meni, dok sam ga presvlačila?
Šta mislite, znamo li? Nemojte plakati, Helen. Nemojte plakati... Vi ste jaka žena. Kroz šta ste sve u životu prošli... Vidite, i ovo će proći. On je na samrti. Gledajte na to ovako: on više nije on. Bolest i blizina smrti mijenjaju čovjeka, slažete se.
Da. Neke ljude, da.
On više ne vlada sobom. On je čitavog života bio istinski gospodin. To zbog čega plaćete nije vam učinio on, nego bolest i smrt. On je, ponavljam, veliki čovjek. Razumijete?
Da.
Jedan od najvećih koje smo imali.

Da.
On nije zaslužio... Naša zemlja nije zaslužila da uspomena na njega bude ukaljana.
Nije.
Jeste li se obradovali njegovom Nobelu.
Jesam.
Imali ste osjećaj da je taj Nobel, nekako, i vaš?
Ne znam.
Jeste, Helen. Zato me dobro slušajte. Njegova sramota bila bi sramota svih nas. Gledajte me. Slušajte me. Sad ćete se smiriti. Ovaj razgovor će ostati među nama. Sve što se desi u njegovoj sobi ostaće među nama. O tome ništa više neće saznati ni sestra Doe niti bilo ko drugi. Uprkos svemu, vjeroaćemo vam. A vi nas nećete razočarati.
Mama, čula je i osjetila Susanin poljubac na svom obrazu.

*

Dok su večerale, Susan je povremeno gledala u televizor na kojem su se smjenjivale slike bez tona. Učili smo jednu njegovu priču, rekla je Susan. Na kćerine riječi se osvrnula i na ekranu ugledala crno-bijelu fotografiju: on u mladosti. O čemu je priča govorila?
O maloj ptici koja dan i noć pjeva pred orlom. Ptičica se nada će joj orao poštediti život. Da neće pojesti nekoga ko tako divno pjeva.
Zvuči kao verzija Hiljadu i jedne noći. Šta bude na kraju priče?
Orao je pojede.
Ustala je i pojačala ton. Spiker je, prije prije nego je prešao na sljedeću vijest, rekao da će komemoracija biti održana sutra, sahrana dan poslije.
Sjela je i nasmiješila se djetetu.
Mislila je o tome kako bi trebala osjetiti olakšanje. Ali nije.
Jer svijet je, znala je, bio pun velikih ljudi koji bi, sa svojim rukama na njoj, sutra mogli umrijeti u njenim rukama ■

BLOK BR. V

Autori: Radovan Popović / Studiostrip

Piše: Vladimir Milojković

CITOSTATICI

I oni su otišli u Njemačku iz dvorišta na periferiji rastu tikve, ptice pjevaju iz žbunja, a prsti su krvavi.
Iz posjekotine lipti. Samo na kratko pogled izlazi kroz prozor, kap po kap, za sve to vrijeme, rano izjutra, vraćala se udarajući pravo u sred mozga.
Fagot je brujao.

Krugovi od bijelog slivali su se bez krvavih tragova.
To su današnji citostatici.
To je život. Moj život.
Ta tamnoplava tečnost konzistencije likvora bojila je nebo.
Rano, izjutra, vratila se u pore probijajući opne.
A za sve to vrijeme, podno plafona, zjapilo je prazno mjesto u podnožju solitera.

10.13h – 10.23h / 16.09.2018. / nedjelja / (park kod Kalvarije)

REAKTOR DANAŠNJICE

Na današnji dan 1986. godine u 01.23 po moskovskom vremenu odjeknula je eksplozija koja je uništila četvrti reaktor.
Raznela je krov i poslala oblak radioaktivnog materijala koji se proširio izvan granica tadašnje zemlje, kontaminirajući veliki deo Evrope.
Nakon 30 godina nije utvrđen tačan broj mrtvih jer kontaminacija dolazi tiho i podmuklo.

Na današnji dan na lice mesta došla je policija (nakon izbora i objavljivanja rezultata) i odvela oko 20 azilanata (tamnije puti) u stanicu za prijavu. Tačan broj azilanata kao i krajnji ishod njihovog zatvaranja nećemo (sa)znati.

Na današnji dan na lokaciji iz drugog svetskog rata, blizu glavnog grada (ili u njemu), na površini nekadašnjeg logora žive ljudi. Njih oko 2500; jer nemaju drugi izbor osim (ekstremnog) siromaštva.

Na današnji dan kiša je prestala da pada. Granulo je sunce. Kroz prozor petog sprata mogu da se vide udaljeni sivkasti oblaci. Težina vode ostaće nepoznata, pa čak i kada usled cepanja atoma i električnih naboja počne da pada i propada kroz pločnik.

15.00h – 15.19h / 26.04.2016.

EKSTREMNO PAKOVANJE

Ne znam da li postoji disciplina kao što je ekstremno pakovanje, turisti i putnici bi bili potencijalni takmičari, ali osećam da bih bila u vrhu što se tiče količine spakovanih stvari. Ali ne znam ako se uzme u obzir vreme...
Obalama – udarci u lice užarenog peska...
Bazeni zadržavaju ostatke kože; mermer; reinkarnacije cvetaju ploče od drveta
družimo se sa escilatopramom u različitim miligramima stvaramo konekcije serotoninu ubijanje u pojam ulaziš rečenicama kao: ‘bog te čuva, ako se pomoliš’ i slične budalaštine; povraćaš večernje veličajući imaginacije sa oreolima prošlosti čuvare masovnih grobnica blagoslove...

Ne znam da li postoji disciplina kao što je ekstremno pakovanje, turisti i putnici bi bili potencijalni takmičari, ali osećam da bih bila u vrhu što se tiče količine spakovanih stvari...

15.21h / 8.11.2018. / četvrtak